

Plan mot kränkande behandling

Parkskolan

Östersunds kommun

Läsåret 2024/2025

Parkskolan

Innehåll

1. Inledning och definitioner
2. Verksamhet
3. Planens giltighet
4. Samverkan och delaktighet
5. Utvärdering av insatser 23/24
6. Kartläggning/resultat/analys
7. Främjande insatser
8. Förebyggande insatser
9. Åtgärdande insatser
10. Viktiga begrepp och diskrimineringsgrunderna

1. Inledning och definitioner

1. Skollagen

Skolans arbete mot kränkande behandling styrs av skollagen (2010:800) 6 kap

Definitioner

3 § kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminerande enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen skall innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § En lärare, förskollärare eller en annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheter kring de uppgivna kränkningarna och förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

2. Diskrimineringslagen

Skolans arbete för att främja likabehandling och motverka diskriminering styrs av Diskrimineringslagen (2008:567)

Utgångspunkten är att alla elever ska kunna delta i verksamheten på likvärdiga villkor oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning eller ålder.

3 kap. Aktiva åtgärder

1 § Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering eller på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (2016:828).

2 § Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att

1. Undersöka att det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas rättigheter och möjligheter i verksamheten.
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt punkt 1–3

3§ Arbete med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärder ska tid planeras och genomföras så snart som möjligt (2016:828)

2. Verksamhet

Parkskolan är en central belägen grundskolan åk 4-9, samt fritidshemsverksamhet för åk 4-6. Skolan har upptagningsområden inom centrala staden, där åk 4 tas emot från Norra skolan och åk 7 från Fagervallsskolan.

Alla elever på Parkskolan skall känna sig trygga, respekterade och värdefulla. All personal på Parkskolan arbetar aktivt för att motverka diskriminering och all form av kränkande behandling.

Verksamhetsformer som omfattas av planen Grundskolan åk 4-9, samt fritidshemsverksamhet för åk 4-6. I skolan undervisas även elever i åk 6 från Fagervallsskola och den tiden de tillbringar i Parkskolan omfattas även de av planen.

Parkskolans vision:

Parkskolan är en skola där elever och personal trivs, är trygga och utvecklas tillsammans så det är möjligt utifrån våra individuella förutsättningar.

Ansvariga för planen Anette Löf och rektor Sandra Göransson, bitr.rektor

3. Planen är giltig nedanstående period

240822-250831

4.Samverkan och delaktighet

När var hur har barn/elever, personal och vårdnadshavare involveras och varit Delaktiga i det främjande och förebyggande arbetet i planen.

Elevernas delaktighet

Innehållet i planen ska presenteras och diskuteras under demokratitid med samtliga klasser, i Trivselsrådet och i Elevrådet. Trivselsrådet, Elevrådet och eleverna ges då möjlighet att framföra åsikter gällande insatser. Alla vuxna ansvarar för att elevernas synpunkter och upplevelser tas till vara.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Alla vårdnadshavare informeras om planen vid årets första klassmöte. Vid utvecklingssamtalen diskuteras alltid elevens trivsel och trygghet.

Personalens delaktighet

Personalen är delaktig vid utvärdering, kartläggning samt upprättandet av planen. Personalen kartlägger och utvärderar hur eleverna uppfattar och trivs i sin skolmiljö bl.a. genom elevenkäter och samtal. Värdegrundsarbetet genomsyrar det dagliga arbetet.

Förankring av planen

Innehållet presenteras och diskuteras i klassråd och Trivselsrådet varje termin och vårdnadshavare informeras. All personal gör ett kontinuerligt arbete i klasserna och fritidshemmet, med planen som utgångspunkt. All personal diskuterar det gemensamma förhållningssättet och följer upp insatser på konferenser. Planen finns på skolans hemsida.

5. Utvärdering av förra årets planerade åtgärder läsåret 23/24

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats och vilka som varit delaktiga

All personal har utvärderat föregående plan. Detta har gjorts med gruppdiskussion gällande planen och analys utifrån de olika diskrimineringsgrunderna kopplat till planen. Dessutom har skolans enkät om trivsel och trygghet samt kommunens Elevenkät analyserats för att få en tydligare bild av hur eleverna uppfattar situationen på skolan och hur vi kan jobba framåt för ökad trivsel och trygghet. Df-respons, som är det system där kränkningar och tillbud rapporteras, har också legat till grund för årets utvärdering.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Det vi kunde konstatera var att vuxennärvaro är den viktigaste faktorn för en trivsam och trygg skoldag för våra elever. Detta gäller alltså allt från att personalen äter lunch tillsammans med eleverna, uppmuntras att ta sin fikarast i elevfikat till att skolvärdarna fortsatt bidrar till att rastmiljön och skolan i stort upplevs tryggare.

Däremot är det viktigt att ständigt förbättra och öka synligheten av rastvärdarna och skolvärdarna i båda skolbyggnaderna och hela skolgården, detta genom att tex bära reflexväst då man är rastvärd. Dels genom vuxennärvaro men också genom att se till att det finns tillgång till spel och aktiviteter.

Demokratitiden är gemensam tid i skolan där det ges möjlighet till värdegrundsarbete klassvis, klassråd samt till delaktighet i Trygghetsambassadörskapet (TA) och Elevrådet. Vi behöver tydliggöra syftet med Trygghetsambassadörerna, både för elever, elevrepresentanter och vuxna. Kommer namn till Trivselrådet.

Identifierade problemområden utifrån fjolårets kartläggning har uppmärksamats och arbetet kring dessa har påbörjats.

Årets plan ska utvärderas senast

2025-06-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Vid utvärderingen analyseras planen i förhållande till det arbete som utförts under läsåret.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor och bitr.rektor

6. Kartläggning/resultat/analys

Vilka underlag har använts för att identifiera resultat och behov av aktiva åtgärder inför läsåret 24/25 Underlag gemensamt för Östersunds kommun, trygghetsenkäter, skolhälsovårdens hälsosamtal, analys anmälda kränkningar.

Kartläggningsmetoder

Alla elever har fått möjligheten att besvara Trivsel- och trygghetsenkäten, som är framtagen tillsammans med elevrepresentanterna i Trivselrådet. De har även fått möjlighet att besvara kommunens enkät gällande trivsel och trygghet i skolan. Personalen har kartlagt med stöd av DOs kartläggningsmaterial

Husmodellen.

Dialog förs med TA, Elevrådet, klasser, enskilda elever samt vårdnadshavare. Syftet med samtalen är att få information om stämningen på skolan och om eventuella trakasserier, kränkande behandling eller diskriminering. Vi har även granskat fjolårets kränkingsärenden och tagit del av vad som framkommit där.

Områden som berörs i kartläggningen

Trivsel och trygghet, kränkande behandling, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder och sexuella trakasserier.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Genom TA och besvarandet av enkäterna under lektionstid. De blir även involverade genom ovan nämnda samtal.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Enkäter, vuxenrepresentanter i TA, arbeten och återföring på konferenstid.

Sammanfattning av kartläggningen

Elevernas kartläggning utifrån enkäterna visar att:

Vad gäller trivsel på Parkskolan trivs majoriteten av våra elever bra eller mycket bra. Det finns dock ett fåtal av eleverna som inte känner att de trivs.

De flesta av våra elever svarar att de har några eller många kompisar i skolan. Ett fåtal elever upplever att de är ensamma. I alla årskurser finns elever som tycker att andra elever verkar ensamma. Det förekommer dumma kommentarer och miner, men många elever uppger att de aldrig fått detta riktat mot sig. De allra flesta elever känner att det finns minst en vuxen att prata med om något hänt. Ett fåtal känner inte det förtroendet för någon vuxen på skolan. Vi har elever som känner sig utsatta och som utsätter andra elever för kränkande handlingar, men majoriteten av eleverna uppger att de aldrig upplevt sig kränkta.

De allra flesta elever känner sig trygga i skolan. De elever som uttrycker otrygghet nämner platserna korridorerna, toaletterna och omklädningsrum.

Majoriteten av våra elever har aldrig upplevt någon kränkning utifrån diskrimineringsgrunderna. Vi har dock ett fåtal elever som känner sig kränkta utifrån etnisk tillhörighet, sexuell läggning och kön. Vi har även ett antal elever som upplever att andra elever blir kränkta utifrån etnisk tillhörighet och sexuell läggning. Fler elever än tidigare har beskrivit att de fått negativa kommentarer om sin personlighet eller sina åsikter.

En stor majoritet uppger att de får och kan vara den de är på Parkskolan. De flesta uppger att det är okej att vara sig själv på skolan. Några elever uppger att det finns risk att bli kränkt om man är homosexuell eller om man som kille inte följer mansnormen.

Flertalet av våra elever uppger att skolvärdarna gör en positiv skillnad för deras trivsel och tryggheten i skolan. Att det är vuxennärvaro som är det avgörande för att man ska känna sig trygg.

De flesta eleverna upplever att det studiero behöver bli bättre på deras lektioner, många elever upplever att de vuxna i klassrummet inte säkerställer en god studiero. Elever önskar att undervisande lärare ska

vara en tydligare ledare i klassrummet.

Det framgår att det jobb som lagts ner för att öka trivsel och trygghet givit effekt och att vi bör fortsätta utveckla det arbete som vi gör.

Personalens kartläggning visar att risker finns utifrån alla diskrimineringsgrunderna och på alla platser/situationer i skolan, tex via sociala medier, korridorer, gruppindelningar, omklädningsrum och äldre läromedel. Kartläggningen visar att vi måste arbeta mer för att bryta normer och med ord/begrepp/uttryck som kan upplevas kränkande.

Vilka utvecklingsområden som har identifierats, kommer att prioriteras:

Synliggörande och tydliggörande av rastvärdar i skolan.

Prioritera de platser som elever upplever som otrygga.

Fortsatt arbete och utveckling av skolans arbete med normer och värden.

7. Främjande insatser

"Det främjande arbetet handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten och behöver inte utgå från identifierade problem i verksamheten. Det främjande ska anpassas till elevernas ålder och till den aktuella verksamheten (Allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, Skolverket)

Verksamhetens mål, inriktning ställningstagande

Varje elev ska känna sig trygg och trivas på Parkskolan. En elev som känner sig otrygg eller inte trivs är en elev för mycket.

Verksamhetens lokala vardagsarbete för att främja allas lika värde och trygghet

Främjande insatser

Det främjande arbetet skall leda till att stärka det positiva klimatet och ge förutsättningar för en trygg skolmiljö och goda demokratiska värderingar i verksamheten. Uppföljning sker genom diskussioner på klassråd, handledartid och på den schemalagda demokratitiden för elever samt på konferenstid för personalen. EHT följer löpande upp de främjande insatserna för att se vilket stöd de kan ge till övrig personal men även om de kan vara behjälplig med att organisera nya insatser.

Trivsel och trygghet

Insatser

- Varje klass har handledare/klasslärare som tillsammans med övrig personal har möjlighet att se alla elever, samverka med elev och vårdnadshavarna, skapa en trygg studietid och en gynnsam kunskapsutveckling. Skolveckan inleds tillsammans med klasslärare/handledare för att strukturera veckans arbete och aktiviteter. Eleverna får arbeta med värdegrundsfrågor tillsammans med sina klasslärare/handledare på demokratitiden. Klasslärare/handledarna ansvarar för att klassråd genomförs minst en gång i månaden under demokratitiden.
- Skolvårdar – vi har tre skolvårdar som arbetar för att skapa goda relationer med eleverna, rör sig i korridorerna på såväl mellanstadiet som högstadiet samt S-huset. De erbjuder dagligen rastaktiviteter, bistår handledare/klasslärare i kontakten med vårdnadshavare samt arbetar för att alla ska känna sig sedda och trygga. De är också delaktiga i utredning av kränkingsärenden

både på högstadiet och på mellanstadiet, där tillsammans med utredare för mellanstadiet.

- Rastvårdar – rastvårdsschemat synliggörs för skolpersonal i personalrummet, för åk 7-9 i elevfiket och för åk 4-6 i kapprum och är en del av det fortlöpande arbetet för personalen. Det ska framgå vem som är rastvård, detta med reflexväst, i respektive byggnad och område av skolgården. Rastvårdarna och skolvårdarna ska finnas i båda skolbyggnader och på skolgården för ökad trygghet under skoldagen. Rastvårdsuppdrag är även att finnas på identifierade otrygga platser tex vid toaletter, i korridor och matsalen för att öka tryggheten.
- Fiket - är en plats i skolan dit alla är välkomna och all personal uppmanas att ta sin rast i fiket och finnas ute i korridorer/skolgården så mycket som möjligt. Skolvårdarna säljer smörgåsar under förmiddagarna för åk 7-9 och vid ett tillfälle/vecka under majmånad för åk 6. Åk 4-6 erbjuda även möjlighet att köpa mellanmål i fiket de dagar då det anordnas pluggstöd i skolan. Spel finns att låna av skolvårdarna och av DV-gruppen.
- Elevrådet och Trivslerådet får ett fortsatt uppdrag att tillsammans med skolvårdarna regelbundet ta fram förslag för ökad trivsel och aktiviteter på raster. Protokollet för elevrådet sätts upp i huvudbyggnaden.
- Fasta placeringar – läraren ansvarar alltid för klassrumsplaceringar och indelning av grupper. Placeringsbeskrivning sitter uppsatt i respektive klassrum.
- Klassdagar/handledardagar - sker bland annat vid skolstart och terminsavslutning, planeras utifrån gruppstärkande aktiviteter och trivsel i klasserna. Personal som deltar med klasserna, deltar även. Planeringen och personalen är känd för eleverna i största möjliga mån.
- Rastaktiviteter – Vi erbjuder vuxenledda aktiviteter dagligen för åk 4-6. Fritidspersonal har i uppdrag att planera och genomföra dessa rastaktiviteter på förmiddagsrasterna. För åk 7-9 har skolvårdarna uppdrag att planera och genomföra regelbundna rastaktiviteter, samt erbjuda spel/pysselmateriel till elevernas inneraster.
- Friluftsdagar - skapar gemenskap och möjlighet att bli sedd utanför skolans arena.
- Trivseldagar – tex inför höstlovet och vid Alla hjärtansdag, med målet att skapa trivsel och ökad gemenskap för hela skolan. Trivslerådet planerar även schemabrytande dag i slutet av läsåret utifrån ett tema som anpassas för hela skolan åk 4-9.
- Parklyran - är ett årligt återkommande evenemang för åk 6-9 där elever och lärare klär ut sig och spelar brännboll. Elever i åk 6 inom upptagningsområdet bjuds också in. Elever i åk 4-5 bjuds in till Fagervallsskolan för ett liknande koncept. Handledare/klasslärare är med klassen för att umgås, skapa trygghet och trivsel. Övrig personal går domarkurs och dömer matcher. Målet med dagen är inte i första hand att vinna utan att visa god laganda.
- Luciatåg, Parkshow och skolavslutning med flaggtåg - är alla aktiviteter med målet att skapa gemenskap och trivsel.
- Toleransprojektet - alla elever i åk 8-9 får söka Tolerans. Syftet är att lära av historien och om sig själva. Ett antal elever från Parkskolan får möjligheten att genomföra Toleransarbete tillsammans med elever från andra högstadieskolor, vilket även skapar integration mellan skolor. Detta kommer även andra elever och personal till gagn via redovisningar i slutet av läsåret. Elever som är delaktiga i projektet bör ej ges extra uppgifter i alla ämnen.
- Samverkansplanen och överlämnandeplanen i centrala staden för trygga övergångar. Inför åk 4 bjuds åk 3 inom upptagningsområdet in för att lära känna skolmiljön på Parkskolan.

Främja likabehandling oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck.

Insatser

- Att som personal hela tiden vara lyhörd inför individers olikheter och inta ett könsneutralt perspektiv, exempel på detta är att vara observant på placeringar, talutrymmet i lärmiljön och ord/uttryck som kan vara kränkande. Studie- och yrkesvägledare arbetar tillsammans med övrig personal för icke könsbundna gymnasieval och vid övriga val.

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet.

Insatser

- Årskurs nio deltar i Jamtlis projekt "Beredskap". Där får eleverna kunskap om hur det är att vara flykting och migrationsprocessen i Sverige. Där får eleverna delta i rollspel "för att sedan pratat om kriget i Ukraina, med fokus på frågor som tex flyktinghjälp, ökat försvar, skyddsrum och neutralitet".
- Vi planerar alla schemabrytande aktiviteter så att samtliga elever kan delta.
- Vid Parkshowen ges alla elever möjlighet att framföra musik, dikt och dans från sin kultur.
- Varje år i samband med skolavslutningen arrangeras flaggtåg där skolans samtliga nationaliteter är representerade.

Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning.

Insatser

- Det är ett skolövergripande uppdrag då det berör samtliga i skolan, men sker även löpande tillsammans med lärarna i SO-ämnena.
- Alla schemabrytande aktiviteter planeras så att alla elever kan delta.
- All personal behöver kontinuerligt ha samtal kring olika religioner högtider t.ex påsk, eid mm.

Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning.

Insatser

- I skolans verksamhet arbetar en DV-grupp som består av personer med olika funktionsvariationer, vilket ger eleverna en bild av vad en funktionsvariationer kan vara och ökar både förståelsen för att alla har en viktig plats i samhället och mångfalden i skolan.
- Vi anpassar lärandesituationer utifrån elevernas individuella förutsättningar.
- Vi arbeta kompensatoriskt utifrån elevers behov, t ex med hjälp av inlästa texter.
- Vi planerar och informerar om alla schemabrytande aktiviteter i god tid så att samtliga elever kan delta utifrån sin förmåga.

Främja likabehandling oavsett sexuell läggning

Insatser

- Personalen har ett öppet förhållningssätt och är normkritiska i samtal om sexuella läggningar. Vi ska aldrig förutsätta elevernas sexuella läggning.
- Personalen får föreläsning kring sexualitet, samlevande och relationer (SSR). SSR ska även ingå i alla ämnens läsårsplaneringar.
- Dessutom ska all skolpersonal vara observant på urval av litteratur, läromedel och på hur man uttrycker sig under skoldagen, både som vuxen och som elev. Detta utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Vi tänker även på inkludering och representation av vårt undervisningsmaterial.

Ansvariga för alla främjande insatser

Rektor, tillsammans med all övrig skolpersonal.

Alla insatser ska vara genomförda 2025-06-16

8. Förebyggande insatser

"Det förebyggande arbetet tar sikte på att minimera risken för kränkningar och utgår från identifierade riskfaktorer. Det förebyggande arbetet ska anpassas till elevers ålder och till den aktuella verksamheten" (Allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, Skolverket)

Förebyggande åtgärder för:

Trygg skolmiljö

Insatser

- Rastvärdsschema för personalen och fortsatt uppmuntran till att personalen tar sin fikarast i fiket. Viktigt att de vuxna som är rastvärdar bär reflexväst och tillsammans skolvärdar rör sig på skolgården och i alla skolbyggnaderna. Rastvärdar ska också prioritera de områden som elever identifierat som otrygga platser.
- All personal arbetar aktivt för att alla elever ska känna sig trygga och sedda, skolvärdarna gör det extra under hela skoldagen.
- Alltid schemalagd personal i matsalen. Årskurs 4-6 sitter alltid klassvis med fast platser i matsalen och ska sitta minst 15 minuter innan de får gå ut på rast. För årskurs 7 gäller detta under höstterminen och utvärderas sedan inför vårterminen.
- Läraren är alltid ansvarig för att skapa fasta klassrumsplaceringar och alla gruppindelningar.
- Idrottslärarna går igenom rutiner för omklädning i början av varje termin och påminner regelbundet.
- Elevrådet får i uppdrag att ta fram förslag via klassråden för ökad trivsel på raster.
- All personal lyssnar och agerar om någon elev berättar om egna eller andras upplevelser av kränkningar/trakasserier.
- All personal agerar alltid när kränkande ord används och samtalar om ordens egentliga betydelse, samt samtalar om konsekvenser som orden kan få.
- Skolans studie- och yrkesvägledare kommer undervisa åk 7-9 klass regelbundet under demokratitiden och vid några tillfällen under läsåret för åk 4-6, med fokus på demokratifrågor och öka elevernas förmåga till kloka val i skolan och i livet i stort.

Motivera insats

En del elever upplever att de inte känner sig trygga i skolan och en del elever upplever kränkningar.

Etnisk tillhörighet, religion/annan trosuppfattning, funktionshinder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder

Insats

- Skolans gemensamma lektionsstruktur sitter uppsatt i alla klassrum och ska användas av personalen under samtliga lektioner, oavsett ämne.
- Under Demokratitiden ansvarar klasslärare/handledarna för att alla elever få kännedom om innehållet i denna plan samt aktivt arbetar med begreppen som finns förklarade i slutet av plan. Elevhälsoteamet planerar upp demokratilektioner där samtliga elever får jobba med värdegrundsfrågor och då särskilt de delar som eleverna påtalat brister i via Trivselenkäten - etnisk tillhörighet, sexuell läggning och kön. Klasslärare/handledare ansvarar för att hålla i lektionen som skapas av ovan nämnda.
- All personal ser över sitt undervisningsmaterial så att det inte bryter mot någon av diskrimineringsgrunderna eller stöttar förlegade normer
- Centrala elevhälsan har personal som är HBTQI- certifierade och skolans personal kan kontakta

dem kring dessa frågor för råd och stöd.

- Fortsatt arbete med SSR kommer ske under läsåret med målet att skapa en plan för skolans SSR-arbete.

Motivera insats

Kartläggningen visar att skolan behöver skapa en tydligare struktur för värdegrundsarbetet, då det finns elever som inte känner sig trygga i skolan.

Etnisk tillhörighet

Insatser

- Lärare i So arbetar med religion, etnicitet och integration samt för diskussioner med klasserna kring vårt mångkulturella samhälle. Tips på material: Serietidningen "På flykt" med tillhörande lärarhandledning.
- Lärare i No arbetar med religion och andra trosuppfattningar och etnisk tillhörighet kopplat till no-ämnena.
- Lärare i So ansvarar för att årskurs nio fortsatt deltar i Jamtlis projekt "Beredskap". Där får eleverna kunskap om hur det är att vara flykting och om migrationsprocessen i Sverige.
- Lärare i svenska och svenska som andraspråk arbetar med identitet, relationer, yttrandefrihet och kommunikation. Många uppgifter bygger mycket på frågor om dessa områden.

Motivera insats

Elever har i enkäten visat att de känner sig kränkta utifrån etnisk tillhörighet.

Kön, könsidentitet och sexuell läggning

Insatser

- All personal ska sträva efter att undvika att tilltala elever utifrån könstillhörighet, t ex "Kom igen nu tjejer/killar!"
- Alla klasser kommer att få arbeta med normer kring dessa områden under demokratitiden.
- Ord/uttryck som kan vara kränkande samtalar vi om med eleverna, förklarar den egentliga betydelsen.

Motivera insats

Elever har i enkäten visat att de känner sig kränkta utifrån kön och sexuell läggning.

Ansvarig för allt förebyggande arbete:

Rektor, tillsammans med all personal.

Datum när insatserna ska vara genomförda: 250616

9. Åtgärdande del

Verksamhetens rutiner för att upptäcka, utreda och dokumentera diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Agera alltid!

Det är ALL personals ansvar att reagera och agera när man som vuxen får en signal om att en elev känner sig kränkt. Kränkningen kan vara förknippad med en diskrimineringsgrund (kön, religion, etnicitet, könsöverskridande identitet, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder) eller så är kränkningen av annan art.

Det är nolltolerans oavsett kränkning som gäller. Rutinen gäller även när en elev blir kränkt av en vuxen fast åtgärden ser annorlunda ut. Signalen om att en kränkning har inträffat kan komma från eleven själv, andra elever, vårdnadshavare eller personal.

Rutin agerande

Steg	Vad	Ansvar	Kommentar
1.	Om pågående händelse bryt!	Den personal som hör/ser	
2.	Lyssna på de inblandade och skriv kort ner	Den personal som hört/sett	
3	Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevens/elevernas vårdnadshavare.	Den personal som hört/sett	
4	Rapportera i kommunens anmälningssystem DF respons	Den personal som hört/sett	
5	Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevens/elevernas handledare/klasslärare,	Den personal som hört/sett	
6	Uppföljningssamtal med samtliga elever för att säkerställa att kränkningen/trakasserier upphört.	Utsedd utredare ibland tillsammans med den personal som hört/sett	
7	Är ej ovan tillräckligt, väntas möte med vårdnadshavare, elev, handledare/klasslärare och rektor. Om andra åtgärder behöver för att tillförsäkra elevernas trygghet och studiero kan rektor besluta om omedelbara och tillfälliga åtgärder enligt kap.5 i skollagen.	Rektor och bitr.rektor	
8	Om punkt 7 ej får avsedd verkan, kan en anmälan till socialtjänst/polis komma att göras. Vid uppenbara brott eller övergrepp sker polisamälan direkt.	Rektor och bitr.rektor	

Anmälningsskyldighet

All personal som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten MÅSTE ANMÄLA det till rektorn via DF-respons. Rektorn måste i sin tur anmäla händelsen vidare till huvudman, vilket också sker via DF-respons. Samma anmälningsskyldighet gäller om barnet, eleven upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i

samband med verksamheten, Det saknar betydelse hur personalen får kännedom om händelsen. Det spelar ingen roll om den uppgivna kränkningen utförs av en vuxen, ett barn eller en elev.

Rutin Anmälningsskyldighet

Vem anmäler i DF respons:	Personal som får kännedom om händelse Rektor anmäler skyndsamt till huvudman, via DF-respons. Rektor utser sedan skyndsamt utredare
Vem informerar vårdnadshavare:	Personal som får kännedom om händelse
Vem meddelar rektor om akut, allvarlig händelse:	Personal som får kännedom om händelse

Utredningsskyldighet

Uppgifter om kränkande behandling ska alltid utredas!

Även om en anmälan gjorts till en annan myndighet, exempel polisen eller socialtjänsten

Vem ansvarar för utredning i det inledande skedet (samtalar med berörda) (Skolans rutin)	Utredare utsedd av rektor kontakter de inblandade i ärendet och dokumenterar samtal som förs och vilka åtgärder som vidtagits. Samtal ska hållas och dokumenteras med alla inblandade elever.
Vem ansvarar för fördjupad utredning om behov finns? (skolans rutin)	Utredare utsedd av rektor och vid behov personal från EHT.
Vem/vilka är med i bedömningen huruvida det är en kränkning eller inte. Hur går det till (skolans rutin)	Rektor bedömer om det är kränkande behandling enligt skollagens mening. Bedömningen sker utifrån utredningen som är dokumenterad av utsedda utredare.
Vem beslutar om åtgärd. Hur går det till (skolans rutin)	Rektor beslutar tillsammans med övrig involverad personal om lämpliga åtgärder i respektive ärende.

Uppföljning och utvärdering

Följ upp och utvärdera insatserna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter.

Om kränkningen inte har upphört, genomför nya kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna

Skolans Rutin för uppföljning, utvärdering Vem gör vad, när var hur	Utredare ansvarar för att åtgärder dokumenteras i DF-respons, samt följer upp om åtgärderna ger effekt. Åtgärderna förändras vid behov. När kränkningarna upphört beslutar rektor om att avsluta ärendet.
Återkoppling till BOUN	Hanteras av rektor. BOUN informeras om antalet anmälda kränkningar. Rektor lämnar in analys av kränkningar i den årliga kvalitetsrapporten.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränkts av personal

Om misstanke finns att lärare utsätter elev för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ska rektor omedelbart informeras. Rektor tar sedan över ansvaret för utredning, åtgärder och uppföljning. Rektor informerar chef på förvaltningen. Rektor samtalar med den misstänkte och vidtar vid behov akuta åtgärder samt en eventuell polisanmälan. Vårdnadshavare informeras av rektor som också beslutar om stödjande samtal med den utsatta eleven.

Ansvarsförhållande

Rektor är ytterst ansvarig och ser till att händelser anmäls till huvudman. Handledare/klasslärare har ansvar för dokumentation och är tillsammans med övrig personal, ansvariga för att åtgärder blir gjorda. Utredaren ansvarar för kontakten med handledare/klasslärare och övrig skolpersonal så att ärendet dokumenteras och följs upp i Df-respons.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Det finns klasslärare/handledare i varje klass som elever och föräldrar i första hand vänder sig till. Vid behov kan man även vända sig till skolans elevhälsoteam eller skolvärdarna:

- Anette Löf, rektor
- Sandra Göransson, bitr.rektor
- Johanna Wedberg, speciallärare
- Jenny Claesson, specialpedagog
- Tyra-Katarina Petersson eller Felica Lekedahl, skolkuratorer
- Nina Ångström, skolsköterska
- Ellenor Storm, studie och yrkesvägledare
- Julia Östlund, skolvärd
- Magnus Fahlander, skolvärd
- Tanja Nilsson, skolvärd

Kontaktuppgifter finns på kommunens hemsida

10. Begrepp och diskrimineringsgrunderna

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Instagram).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via Snapchat av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Instagram. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av

trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria ett A i betyg, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]